

A feladatlap a „*Mióta is tegeződünk?*” című anyag folytatásaként is feldolgozható. A magyar nyelv tananyagának tanítása esetén az 5. és 9. évfolyam (itt ismétlésként) tananyagához illeszkedik, a kommunikáció anyagrészéhez, ugyanakkor akár a stílusrétegek (társalgási, hivatalos) feldolgozásánál is felhasználható. Az irodalom esetében az 5. évfolyamot javaslom, hiszen a mesék nyelvhasználata, megszólításai alkalmat adnak a feladatok megoldására, de a *János vitéz* anyagát is színesítheti.

Az óra menetében megemlíthető:

- az általános kulturált viselkedés kérdése;
- a kulturált nyelvi kommunikáció elvárásai

Tegeződöm én magával?

Nyelvünk egyik érdekessége, hogy különbséget tesz a tegeződés (pertu) és a magázódás között, ami a társadalmi viszonyoknak, kapcsolatoknak, tiszteletnek a jele. A tegeződés akkor természetes, ha valaki fiatal, hozzánk hasonló korú, ha barátunk vagy családtagunk az illető.

A magázódás ezzel szemben egy udvariasabb, távolságtartóbb forma. Leggyakrabban tanárokkal, idősebb felnőttekkel vagy olyan emberekkel használjuk, akiket nem ismerünk közletről. Ilyenkor a „te” helyett „ön”-t mondunk, és a megszólítás, a kérdések is másképp hangzanak: „*Megtudná mondani, hol van a tanári szoba?*” vagy „*Tanár úr, ön tartja az órát?*”.

Nemrég még az „ön” távolságtartóbb, „fölfelé szólítás” volt; a „maga” az udvariasabb, azonos szinten állók megszólítása, ma inkább „lefelé szólítás”. Hölgyeket soha ne „magázzunk”! Manapság – talán a hangzás miatt – az „ön” az udvariasabb, ajánlatos forma.

A tegeződés lehetőségét nem a fiatalabb fél dönti el. Az azonos neműeknél a tegeződésre való áttérést mindig az idősebb vagy a magasabb rangú személy ajánlja fel, illetve egyenrangúak és azonos korúak esetén a nő a férfinak. Tanárt, edzőt vagy orvost tehát nem lehet csak úgy letegezni – ez illetlenség lenne. Ha valaki felajánlja a pertut, azt illik elfogadni és megköszönni. Durva sértés az ajánlat után is magázódni. A tegeződés egy életre szól, bármi történik is, ezt vállalni kell. A nagyon idős emberek engedély nélkül tegezhetnek.

Általános iskolában a tanárok tegeznek a diákokat, azonban középiskolában már előfordul a magázás is, ami jelzi azt, hogy a tanár „felnőttként” kezeli a tanulót. Az egyetemen aztán már elvárt a magázódás. Ma is élő kifejezés a „csendőrpertu”, ami az engedély nélküli, viszonzatlan tegezés megnevezése, ami a hatalom érzékeltetésére szolgált.

Ha valaki nem biztos a tegeződés-magázódás használatában, maradjon az utóbbinál, így nem tévedhet.

(oktatási célra átalakított szöveg)

Források:

Balázs Zsuzsanna: Futótűzként terjed a tegeződés, végleg kikophat a magázódás a nagyvárosi nyelvhasználatból

<https://qubit.hu/2018/04/09/futotuzkent-terjed-a-tegezodes-vegleg-kikophat-a-magazodas-a-nagyvarosi-nyelvhasznalatbol> (megtekintés: 2025. 06.05.)

Domonkosi Ágnes: Megszólítások és beszédpartnerre utaló elemek nyelvhasználatunkban
A DEBRECENI EGYETEM MAGYAR NYELVTUDOMÁNYI
INTÉZETÉNEK KIADVÁNYAI 79. szám 2002

Dömötör Adrienn: Tegezés/nemtegezés, köszönés, megszólítás a családban

<http://nyelvor.c3.hu/period/1293/129304.pdf> (megtekintés: 2025. 06.05.)

Gedényi Zsuzsanna: Zsuzsi néni illemkönyve, Tinta Könyvkiadó, Bp., 2003

Görög Ibolya: Mindennapi maceráink, Athenaeum Kiadó, Bp., 2000

Görög Ibolya: Protokoll az életem, Athenaeum Kiadótól, Bp., 2014

Hossó Nikoletta: Mindent az illemről, (<https://stadiummagazin.hu/mindent-az-illemrol/>)

(megtekintés: 2025. 06.11.)

Kibédi Varga Katalin: *A jómodor ajtókat nyit* Etikett Iskola sorozat

Kibédi Varga Katalin: *A jómodor nem ciki* Etikett Iskola sorozat

Veszelszki Ágnes: *Illemkalauz*, Libri Kiadó, Bp. 2021

<https://www.e-etikett.hu/5-kerdes-a-tegezodesrol/> (megtekintés: 2025. 06.07.)

<https://e-nyelvmagazin.hu/2019/09/10/archaikus-es-leertekelo-tegezes/> (megtekintés: 2025. 06.11.)

<https://etikettiskola.hu/blog/tegezzunk-vagy-magazodjunk/> (megtekintés: 2025. 06.07.)

<https://tudasbazis.sulinet.hu>

<https://m.nyest.hu/hirek/tegezhetem-ont-a-magazas-tortenete> (megtekintés: 2025. 06.08.)

Olvasd el a szöveget, majd oldd meg a feladatokat!

1. Feleletválasztós kérdések (karikázd be a helyes választ!)

Mit fejezhet ki a tegeződés?

- a) távolságtartást
- b) udvariasságot**
- c) közvetlenséget
- d) feszültséget

Kik között természetes a tegeződés?

- a) tanár és diák között
- b) diákok és szüleik között**
- c) barátok és osztálytársak között
- d) idősebb ismeretlen felnőttek között

Ki döntheti el, hogy két ember áttér-e tegeződésre?

- a) Mindig a fiatalabb fél.
- b) Mindig a diák.
- c) Az idősebb vagy rangban magasabb személy.**
- d) A beszélgetés hallgatója.

2. Írd a szöveg alapján a mondat mellé, hogy igaz (I) vagy hamis (H) az állítás!

- A magázódás mindig udvariasság. H
- Tanárt csak akkor tegezhetsz, ha ő kifejezetten megengedi. I
- „A „Szia, hogy van?” típusú mondatok helyesek, mert barátságosak. H
- A magázódás jelezheti a tiszteletet. I
- Középiskolában Magyarországon mindig tegeznek a tanárok a diákokat. H

3. Egészítsd ki a szöveget!

A **magázódás** udvariasabb, távolságtartóbb forma, amit főleg **idősebbekkel** és **tanárokkal / idegenekkel** használunk. A **tegeződés** közvetlenebb, és természetes például **barátok** és **családtagok / osztálytársak** között. Ha nem tudjuk, mit használjunk, inkább a **magázódás** a biztonságosabb választás.